

*Гудзенко Єлизавета Павлівна,
студентка 201 навчальної групи ННІ №2
Національної академії внутрішніх справ
Науковий керівник:
Славна Оксана Володимирівна,
доцент кафедри конституційного
права та прав людини
Національної академії внутрішніх справ,
кандидат юридичних наук, доцент,*

РЕАЛІЗАЦІЯ ПРАВА ЛЮДИНИ НА ЗАХИСТ ЗДОРОВ'Я В УМОВАХ РЕАЛІЇ СЬОГОДЕННЯ

Ситуація з охороною здоров'я в Україні є однією з найбільш актуальних і проблемних, особливо в умовах військового стану. Не всі громадяни мають змогу скористатися безкоштовною медичною допомогою, передбаченою Конституцією України, через обмеженість фінансів, необхідних для оплати ліків, матеріалів та госпіталізації. Низька оплата праці медичних працівників не забезпечує навіть мінімальний рівень достатку, що стає ще більш проблематичним у період військових дій. Низька оплата створює проблеми, такі як втрата кваліфікованих кадрів, виснаження та згоряння серед медичного персоналу, а також погіршення якості медичних послуг через недостатній персонал. Це ще більш загострюється у період війни, коли потреба у медичних послугах зростає. Ця ситуація впливає на морально-етичне сприйняття медичними працівниками хворих і, відповідно, пацієнтами до медиків, ускладнюючи вже складну ситуацію в охороні здоров'я країни.

Право людини на захист здоров'я є основним та невід'ємним. Це означає, що кожна людина має право на доступ до медичних послуг, які забезпечують її фізичне та психічне благополуччя. Це право передбачає безперешкодний доступ до медичної допомоги, ліків, профілактичних заходів, інформації про стан свого здоров'я та можливості його покращення. Це також включає право на захист від дискримінації у медичному обслуговуванні, право на конфіденційність медичної інформації та можливість брати участь у прийнятті рішень, що стосуються власного здоров'я [2, с. 35].

Україна є учасником міжнародного співробітництва в галузі охорони здоров'я, є членом Всесвітньої організації охорони здоров'я (ВООЗ) та інших міжнародних організацій. Держава забезпечує цим організаціям належні умови для діяльності на своїй території, сприяє розширенню та поглибленню участі України у заходах, що проводяться ними. Згідно зі своїми міжнародно-правовими зобов'язаннями, Україна бере участь у реалізації міжнародних програм охорони здоров'я. Держава також сприяє діяльності спільних підприємств у сфері охорони здоров'я, організовує спільну підготовку фахівців і розвиває і підтримує інші форми міжнародного співробітництва, що відповідають міжнародному праву і законодавству України.

Заклади охорони здоров'я, реабілітаційні заклади, уповноважені органи

професійного самоврядування, громадяни та їх об'єднання мають право відповідно до законодавства самостійно укладати договори (контракти) з іноземними юридичними і фізичними особами про будь-які форми співробітництва, брати участь у діяльності відповідних міжнародних організацій, здійснювати зовнішньоекономічну діяльність. Незаконні обмеження міжнародного співробітництва з боку державних органів та посадових осіб можуть бути оскаржені у встановленому порядку, в тому числі до суду.

В наступний етап вже розпочато роботу над удосконаленням законодавства у галузі охорони здоров'я. Протягом трьох місяців спеціалізована експертна група, до складу якої входили іноземні фахівці, підготувала проект Національної стратегії розвитку нової системи охорони здоров'я України на період до 2025 року. Цей документ визначає стратегічний зміст, концепцію, пріоритети, завдання та основні заходи, спрямовані на вдосконалення вітчизняної системи охорони здоров'я протягом наступних 10 років. Основною метою є встановлення шляхів і механізмів створення нової системи охорони здоров'я, реалізація яких сприятиме підтримці та розвитку системи громадського здоров'я. Основний акцент робиться на профілактиці в охороні здоров'я, зниженні рівня захворюваності, інвалідності та смертності серед населення, підвищенні якості та ефективності медичної допомоги, впровадженні ефективних організаційно-правових та фінансово-економічних механізмів, а також на підвищенні соціальної справедливості та захисті прав громадян у сфері охорони здоров'я [1].

Враховуючи сучасний стан фінансування системи охорони здоров'я в Україні та глобальні тенденції, впровадження обов'язкового медичного страхування стає необхідним та неминучим кроком у напрямку повного реформування. Перехід до системи обов'язкового соціального медичного страхування в Україні є єдиним ефективним методом покращення ситуації в охороні здоров'я, що підтверджено світовим досвідом і сприятиме підвищенню якості, доступності та своєчасності надання медичної допомоги населенню.

Проблеми забезпечення права людини на захист здоров'я в умовах війни в Україні є значущими та комплексними. Воєнний стан в країні призвів до серйозних викликів у сфері охорони здоров'я, погіршивши доступ до медичної допомоги для мешканців постраждалих територій. Це обумовлено зниженням доступності медичних закладів, обмеженим доступом до ліків, а також перешкодами для медичного персоналу у наданні необхідної допомоги через ризики та загрози безпеці [3, с. 100].

Окрім того, воєнний стан призвів до руйнування інфраструктури охорони здоров'я, зокрема медичних закладів і обладнання, що створило додаткові перешкоди для забезпечення нормального функціонування системи охорони здоров'я. Така ситуація породжує серйозні проблеми, включаючи обмежений доступ до медичної допомоги, нестачу ліків та медичного обладнання, збільшення показників травматизму та захворюваності через ускладнення у доступі до медичних послуг. Важливою стає не лише надання медичної допомоги, а й забезпечення безпеки для медичного персоналу та захист їх прав у зоні конфлікту.

Отже, право людини на захист здоров'я в Україні стикається з серйозними викликами, особливо в умовах війни. Наявність військових дій породжує складні проблеми у забезпеченні доступу до медичної допомоги, обмежує роботу медичних закладів і спричинює нестачу ліків та медичного обладнання. Крім того, воєнний стан може ускладнювати роботу медичного персоналу, поставляти їх життя під загрозу та перешкоджати наданню невідкладної допомоги [4, с. 7-9].

Щоб забезпечити це право належним чином, потрібно негайно вживати заходів для забезпечення безпеки медичного персоналу, вільного доступу до медичних закладів для усіх громадян, а також постійного постачання ліків і необхідного медичного обладнання. Потрібні також заходи для відновлення та зміцнення інфраструктури охорони здоров'я в постраждалих від війни регіонах. Завдання влади полягає в тому, щоб забезпечити невідкладний та безперешкодний доступ до медичної допомоги для всіх громадян, зокрема для тих, хто перебуває у зоні конфлікту, та гарантувати безпеку для медичних працівників, щоб вони могли надавати допомогу без обмежень і ризиків для власного життя.

Список використаних джерел

1. Миськевич Т. Реформування системи охорони здоров'я в Україні. Центр досліджень соціальних комунікацій НБУВ : сайт. 2016. URL: http://nbuviap.gov.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=752:reformuvannya-sistemi-okhoroni-zdorovya&catid=8&Itemid=3504
2. Марченко Т. В. Необхідність запровадження і перспективи розвитку обов'язкового медичного страхування в системі соціального забезпечення України. *Фінанси*. 2010. № 1 (18). С. 35.
3. Сенюта І.Я. Правові позиції Європейського суду з прав людини у сфері охорони здоров'я. *Методичні рекомендації для адвокатів*: монографія. Харків: Фактор, 2020. 192 с.
4. Сокурєнко В.В. Права людини як фундаментальна цінність. *Національні та міжнародні механізми захисту прав людини*. Харків, 2016. С. 7–9.